

European Network of Councils for the
Judiciary (ENCJ)

Reseau europeen des Conseils de la
Justice (RECJ)

Становище на Изпълнителния борд на ЕМСС относно приемането на изменения на Закона за Националния съдебен съвет на Полша

Изпълнителният борд на Европейската мрежа на съдебните съвети (ЕМСС) е изключително разтревожен да научи, че Комисията по правни въпроси на полския парламент е приела множество мащабни изменения в Закона за Националния съдебен съвет на Полша (НССП) и, както при предишни подобни случаи, е направила това без да изиска становището на НССП. Тези изменения се очаква да бъдат приети от Парламента и Сената в следващите няколко дни.

По-конкретно промените ще наложат избора на 15 членове от съдебната квота на НССП да се извърши от Парламента, по предложение на 2000 граждани или на 25 действащи или пенсионирани съдии или 25 правни съветници, адвокати, нотариуси или прокурори. От този списък, всяка парламентарна група ще може да избере 9 кандидати и съответната комисия на Сейма (*долната камара на парламента – бел. прев.*) ще вземе решение по отношение на кандидатите, за да изготви друг списък от 25 лица, в който трябва да има поне един кандидат от всяка от парламентарните групи. Този списък ще бъде внесен за гласуване в Сейма, където ще е необходимо мнозинство от 3/5 от гласуващите, въпреки, че ако това мнозинство не се постигне, списъкът ще се гласува с абсолютно мнозинство. Проектът на законодателство ще влезе в сила в рамките на 14 дни, което означава, че мандатът на настоящите членове на НССП ще бъде прекратен незабавно.

Изпълнителният борд на ЕМСС и преди е изразявал дълбоката си загриженост за планираните изменения на Закона за НССП в свои становища от 31 януари, 17 юли и 13 октомври 2017 г.

Остават сериозни притеснения по отношение на новите изменения, тъй като без съмнение е ясно, че те не са в съответствие със стандартите на ЕМСС – стандарти, които отразяват споделените принципи и ценности на държавите членки на Европейския съюз, и които гарантират правилното функциониране на демократичната система, основана на върховенството на закона.

1. Липса на участие на съдебната власт в съдебната реформа

Изпълнителният борд на ЕМСС повтаря, че по време на целия процес, довел до тези изменения (настоящите изменения и тези преди тях), не е имало съдържателна консултация с НССП и със самите съдии. Съгласно стандартите на ЕМСС, съдебната власт винаги следва да участва във всички етапи от процеса на реформата, независимо дали това става директно или чрез подходяща консултация. Това има за цел да осигури независимостта на съдебната власт, както и да гарантира, че реформите са ефективни и внушават доверие.¹

Съдиите и съдебните съвети не трябва да бъдат враждебно настроени към модернизацията и реформата при условие, че предвидените реформи са насочени към подобряване на качеството на

¹ Доклад на ЕМСС за съдебната реформа в Европа (2012 г.)

съдебната система в полза на онези, на които тя служи. Поради тази причина участието на съдебната власт в процеса на реформа е от съществено значение: то осигурява баланса между желанията на избраното правителство и нуждата да се поддържа безпристрастност на съдебната власт и върховенството на закона.

2. Назначаване на членове на съдебния съвет от Парламента

Измененията на Закона предвиждат 15 от членовете на НССП от съдебната квота да се избират от Парламента.

Изпълнителният борд на ЕМСС припомня стандартите на ЕМСС в тази област:

„... механизма за назначаване на членове на съдебния съвет от съдебната квота трябва да бъде система, която изключва каквато и да е намеса от страна на изпълнителната или законодателната власт, а изборът на съдии трябва да бъде извършван изцяло от техните колеги и да се основава на широко представителство от съответните сектори на съдебната власт².“

Стандартите на ЕМСС гласят още, че поне 50% от членовете на съдебния съвет трябва да бъдат съдии, избрани от техните колеги.

Очевидно е, че избирането на членове от съдебната квота от Парламента, независимо от това дали избора става с обикновено или с квалифицирано мнозинство, не е в съответствие със стандартите на ЕМСС. Други европейски и международни организации отстояват твърдо и единодушно същата позиция.

3. Прекратяване на мандата на членовете на съвета

Новото законодателство ще прекрати мандата на настоящите членове на НССП, които са били избрани от своите колеги, в съответствие със закона.

Освен това, за първите избори след влизането в сила на закона, всички крайни срокове са драстично съкратени, като по този начин прекратяването на мандатите на настоящите членове е неизбежно.

Това е изключително тревожно. Изпълнителният борд на ЕМСС подчертава това, което и преди е заявявал, а именно, че такава промяна, с толкова кратко предизвестие, трябва да се разглежда с тревога и подозрение.

Допълнителни бележки

Измененията на Закона за НССП не трябва да се разглеждат като изолиран случай, а по-скоро във връзка с измененията на Закона за обикновените съдилища и Закона за Върховния съд.

Взети заедно, последните изменения на законите за съдебната власт, оставят в Изпълнителния борд на ЕМСС впечатлението, че изпълнителната и законодателната власт се опитват да упражняват контрол върху третата власт в държавата, а именно съдебната. Това е тревожно и потенциално ще засегне позицията и доверието в полската съдебна система от страна на европейската правна общност.

² Доклад на ЕМСС за съветите на съдебната власт 2010 – 2011 г., стр. 5

Върховенството на закона е в основата на Европейския съюз и е от основно значение за всяка демократична система. Зачитането на върховенството на закона е предпоставка за защита на всички основни ценности, посочени в договора, включително демокрацията и основните права.

Поддържането и защитата на върховенството на закона е отговорност както на съдебната, така и на другите държавни власти. За ефективното зачитане на върховенството на закона са необходими независими и отчетни съдебни системи със справедливи и безпристрастни съдилища като ключови институции.

Изпълнителният борд на ЕМСС подчертава, че справедливите и безпристрастни съдилища са ключовите институции за независима съдебна система. Бордът повтаря, че основни изисквания за поддържането и повишаването на взаимното доверие между съдебните органи в ЕС, като основа за взаимно признаване на съдебни решения, са независимостта, качеството и ефективността на съдебните системи и зачитането на върховенството на закона.

На последно място Изпълнителният борд на ЕМСС е научил за случаи на обвинения, от страна на политици към съдии от Полша, които са изразили своето притеснение от планираната съдебна реформа, като са взели участие в протести със запалени свещи или са изразили позицията публично. Подобни атаки не могат да бъдат оправдавани, тъй като, както всеки гражданин, съдията има право да изразява опасения когато са заплашени демокрацията и основните свободи, при спазване на ограниченията свързани със съдийските функции. Ограниченията за съдии могат да отстъпят пред задължението да изразят позицията открито.³

Изготвено в гр. Брюксел
5 декември 2017 г.
Изпълнителен борд на ЕМСС

³ [Доклад на ЕМСС за съдебната етика 2009-2010 г.](#), стр. 5 и 6